

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΚΜΗΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (717-1025μ.Χ.)
1. ΠΑΓΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ Μ. ΑΣΙΑ
2. ΟΙ ΕΡΙΔΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Διαγραμματική παρουσίαση μαθήματος

Α. Ορισμός, πρωτεργάτες και παράγοντες

Εικονομαχία : διαμάχη για τη λατρεία των εικόνων, η οποία συγκλόνισε το Βυζάντιο (αρχές 8^{ου} αι. ως τα μέσα του 9^{ου} αι.).

Οι αυτοκράτορες που αντιμετώπισαν την Εικονομαχία ανήκουν στη δυναστεία των Ισαύρων. Εικονομάχοι αυτοκράτορες ήταν ο Λέων Γ' και ο Κωνσταντίνος Ε', οι οποίοι είχαν επηρεαστεί από τις ανεικονικές αντιλήψεις της ισλαμικής και ιουδαϊκής θρησκείας.

Λόγοι που οδήγησαν στην απαγόρευση των εικόνων:

- Στρατιωτικοί : οι αυτοκράτορες ευνοούσαν τους κατοίκους που είχαν ανεικονικές αντιλήψεις αλλά και ήταν τα κύρια στηρίγματα της άμυνας κατά των Αράβων.
- Θρησκευτικοί : δεισιδαιμονίες και προκαταλήψεις προέρχονταν από τη λατρεία των εικόνων.
- Εσωτερικοί: οι αυτοκράτορες ήθελαν να περιορίσουν τη δύναμη των μοναχών.

Β. Φάσεις

Α' φάση

Η **πρώτη φάση** (726-787) πέρασε από τα εξής στάδια:

- Απομάκρυνση εικόνας του Χριστού από τη Χάλκη Πύλη.
- Αυτοκρατορικό διάταγμα κατά της λατρείας των εικόνων.
- Τιμωρίες εικονόφιλων.
- Καταστροφή μονών που αποτελούσαν προπύργια της εικονολατρία και διώξεις μοναχών.
- Αποκατάσταση και τιμητική προσκύνηση των εικόνων από την Ειρήνη την Αθηναία με τη Ζ' Οικουμενική Σύνοδο.

Θεωρητικός (= υποστηρικτής) της εικονολατρίας υπήρξε ο **Ιωάννης Δαμασκηνός** ενώ ο σφοδρότερος πολέμιος της εικονολατρίας ήταν ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος ο Ε'.

Β' φάση

Η **δεύτερη φάση** (815-843) :

- Ήταν μικρότερης έντασης.
- Άρχισε με το Λέοντα Ε' τον Αρμένιο.
- Τελείωσε με την οριστική αναστήλωση των εικόνων με τη σύνοδο του 843.

Γ. Σημασία της ήττας των εικονοκλαστών

- Η ελληνική πνευματική παράδοση που ευνοούσε την απόδοση της θείας μορφής, νίκησε την ασιατική, που ήταν ανεικονική.
- Η αναστήλωση των εικόνων τερμάτισε τις θρησκευτικές διαμάχες και εγκαινίασε γόνιμη συνεργασία Κράτους και Εκκλησίας.
- Τα μοναστήρια αρχίζουν να ακμάζουν.
- Περιορίστηκαν οι υπερβολές στη λατρεία.

Δ. Συνέπειες της εικονομαχίας

- Διχάστηκε ο λαός.
- Η εκκλησία της Ρώμης στράφηκε στους Φράγκους ηγεμόνες και γύρισε την πλάτη στο Βυζάντιο.
- Απαγορεύτηκε η παράσταση θείων προσώπων στους τοίχους των εκκλησιών.
- Καταστράφηκαν έργα τέχνης και εικόνες.
- Περιορίστηκε η ενασχόληση με τα γράμματα.
- Καταστράφηκαν κείμενα εικονομάχων.

Ιστορικοί όροι μαθήματος προς διευκρίνιση

Εικονομαχία: τάση που απέρριπτε τη λατρεία των εικόνων ως μια έκφραση της σχέσης του ανθρώπου με το θεό.

Εικονομάχοι ή εικονοκλάστες (<εικόνα + κλω= σπάζω) : οι αντίπαλοι της εικονολατρίας.

Εικονολάτρες : οι οπαδοί της λατρείας των εικόνων.

Αναστήλωση των εικόνων : η επαναφορά των εικόνων στη θέση τους και η αποδοχή της προσκύνησής τους.